

підлягає сумніву той факт, що правотворчість є прерогативою держави.

Список використаних джерел:

1. Александров Н. Г. Понятие источника права / Н. Г. Александров // Ученые труды ВИЮН. – 1946. – Вып. VIII. – С. 53.
2. Значення та роль держави в сфері правотворчої діяльності в сучасних умовах: постановка проблеми / Т.О. Дідич // Альманах права. — 2012. — Вип. 3. — С. 156-160.
3. Ильин И. А. О сущности правосознания // Соч. : в 10 т. / И. А. Ильин. – М., 1994. –Т. 4.
4. Козюбра М.І. Верховенство права і Україна / М.І. Козюба // Право України. – 2012. – №1-2. – С. 30-63.
5. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 2 січ.2016 р.: (ОФЦ. ТЕКСТ). –К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 64 с.
6. Монтескье Ш.Л.Избранные произведения/ Ш.Л. Монтескье. – М.:Госполитиздат, 1955. – Т.3. – 799 с.
7. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : моногр. / Наталія Миколаївна Пархоменко. – К.: ТОВ «Вид-во «Юрид. думка», 2008. – 336 с.
8. Ющик О. І. Теоретичні основи законодавчого процесу: [монографія] / О. І. Ющик. — К.: Парламентське видавництво, 2004. — 519 с.

Любова Наталія Олександрівна,
курсант 3 курсу факультету №1
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Філяніна Л.А.,
старший викладач кафедри теорії та
історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРИНЦИП РІВНОСТІ І ПРАВА НАРОДУ РОЗПОРЯДЖАТИСЯ ВЛАСНОЮ ДОЛЕЮ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Проблема реалізації народом права розпоряджатися власною долею цікавило науковців ще в період війн за території, коли насильницьким шляхом, порушуючи права людей, більш сильніші держави захоплювали менш розвинуті країни. В сучасний період історії людства ця проблема є менш актуальною, адже більшість конфліктів вирішуються демократичним шляхом, проте виникають ситуації, коли суспільні відносини, що проголошуються та захищаються національним та міжнародним законодавством, піддаються посяганням, в тому числі і іноземними державами.

У контексті захисту прав людини все більше уваги приділяється розробці групових прав, більш помітними стають тенденції розвитку прав корінних народів.

Корінні народи — народи, соціальні, культурні та економічні умови яких регулюються повністю або частково їх власними звичаями або традиціями, або спеціальним законодавством. Додатковою ознакою корінних народів, крім їхньої самотності, вважається, походження від предків, які населяли дану територію з періоду її завоювання або консолідації [1].

Д.М. Киценко вважає, що на рівні ООН було вжито цілу низку заходів для поліпшення становища корінних народів світу, до яких належать приблизно 300 мільйонів людей з більш ніж 70 країн: у складі Підкомісії з заохочення та захисту прав людини Комісії з прав людини Економічної та Соціальної Ради ООН створено Робочу групу у справах корінних народів; проголошено Міжнародний рік корінних народів світу (1993 р.) і Міжнародне десятиріччя корінних народів світу (1995-2004 рр.), створено Постійний форум корінних народів світу [2].

Відповідно до ст. 1 Міжнародного пакту про громадські і політичні права: «Всі народи мають право на самовизначення. За силою цього права вони вільно встановлюють свій політичний статус і вільно забезпечують свій економічний, соціальний і культурний розвиток» [3]. З цього випливає право кожного народу розпоряджатися власною долею, а саме: створення власної держави або ж на певне виокремлення в межах складного державного утворення. Зокрема, всі народи для досягнення своїх цілей можуть вільно розпоряджатися своїми природними багатствами і ресурсами без шкоди для будь-яких зобов'язань, що випливають з міжнародного економічного співробітництва, застосованого на принципі взаємної вигоди та

міжнародного права.

Процеси реалізації права рівності і права народу розпоряджатися власною долею зазвичай досить суперечливі та повільні, а інколи це право взагалі не актуалізується. Адже, право дане право зачіпає інтереси великої кількості окремих осіб і різноманітних колективів й вимагає наявності низки внутрішньо-національних та зовнішніх умов, а саме: 1) відсутність власних національних держав; 2) наявність національно-визвольних рухів, організацій, фронтів, що виражають суверенну волю народу на міжнародній арені; 3) виконання національно-визвольними рухами, організаціями, фронтами законодавчих та виконавчих функцій щодо свого народу [4].

Правовим документом, що закріпив право українського народу розпоряджатися власною долею, став Акт проголошення незалежності України, ухвалений Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. і схвалений 1 грудня 1991 р. всенародним голосуванням. Цей Акт за своїм значенням не має рівних: саме з його прийняттям відбулося здійснення українським народом права на самовизначення і виникла Україна як незалежна держава. Конституція України 1996 р. констатує в Преамбулі невід'ємне, природне право української нації, усього українського народу на самовизначення [5].

Народ – зв'язана однаковим походженням і мовою культурна спільність людей, яка знаходиться під юрисдикцією держави та на котру поширює свій вплив національне право [6].

Загальна декларація ООН «Про права корінних народів», проект якої готувався майже 22 роки, передбачає захист цивільної свободи корінних народів, а також їхніх прав на землю і природні ресурси, однак й інші заяви не є обов'язковою для виконання. За прийняття декларації проголосували 143 члени ООН, 11 утрималися і чотири висловилися проти – Австралія, Канада, Нова Зеландія і США. Вони стверджують, що цей документ не відповідає їх законодавству. Росія – утрималася.

Вважається, що у світі живе близько 370 млн. представників корінних народів, таких, як іннуїти в Канаді, бушмени в Ботсвані й аборигени в Австралії.

Відповідно до Загальної декларації ООН «Про права корінних народів», яку підтримала Україна, ані українці, які мають свою державу, ані росіяни, які також прийшли на Кримський півострів з території Росії, не є корінним народом півострова, тому не мають право на самовизначення, має таке право тільки кримськотатарський корінний народ. Втрутившись у цю ситуацію, Російська Федерація тим самим порушила такі принципи міжнародного права як, принцип не втручання у внутрішні справи інших держав - України, принцип розв'язання міжнародних спорів мирним шляхом, принцип непорушності державних кордонів, принцип територіальної цілісності.

Відповідно до ст. 73 Конституції України: «виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання про зміну території України» [5].

Згідно з нормами міжнародного права, на Кримському півострові, як невід'ємній частині України, мають право на самовизначення тільки його корінні народи, тобто кримські татари, кримчаки і караїми. Оскільки через свою малу чисельність ні кримчаки, ні караїми сьогодні не ставлять питання про самовизначення, то кримські татари є єдиним суб'єктом, за яким відповідно до декларацій ООН «Про права корінних народів», зберігається право на самовизначення в Криму.

При розпаді Радянського Союзу близько 290 мільйонів на той час радянських громадян повною мірою реалізували своє право розпоряджатися власною долею (самовизначались) як на особистому рівні, так і на рівні народів. Пам'ятаймо, що право на самовизначення кожен народ реалізує лише один раз. Це право при розпаді СРСР здійснили майже всі держави, які входили до його складу. Заслугує на увагу і те, що не існує законного способу скористатися цим правом знову, адже при реалізації даного права в друге буде змінюватися територія уже існуючих держав.

Також вкрай важливо те, що категорично не визнається право на самовизначення за багатонаціональними спільнотами. Територія Автономної республіки Крим населена багатонаціональною спільнотою, що диктує широке різноманіття культур. Складові цієї спільноти вже реалізували у різний спосіб своє право на самовизначення в межах визнаних світовим правопорядком форм державності.

Таким чином, за будь-яких обставин і будь-яких умов «кримський референдум про самовизначення, від'єднання, приєднання...» не має і не може мати жодної міжнародно-правової перспективи. Право на самовизначення є завжди «правом рухатися до більшої демократії».

Проаналізувавши Основний Закон України, ряд міжнародних актів, серед яких Міжнародний пакт про громадські і політичні права, Загальна декларація ООН «Про права корінних народів», ми дійшли висновку, що референдум, проведений 16 березня 2014 року, населенням АРК порушує норми національного законодавства та міжнародно-правові акти, адже питання про зміну території держави вирішується виключно на всеукраїнському референдумі, чого дотримано не було. Референдум не може бути визнаний міжнародною спільнотою як легітимний.

Отже, право на самовизначення в нашій державі можуть мати кримчаки, караїми та кримські

татари. У випадку малочисельності перших двох, це право залишається лише за кримськими татарами, які відповідно до положень Загальної декларації ООН «Про права корінних народів» є корінним народом. Проте опираючись на історію України, робимо висновок, що кримські татари уже реалізували своє право на самовизначення після розпаду СРСР. Вдруге вони цього зробити не можуть, адже це буде нелегальний спосіб, що буде суперечити принципу територіальної цілісності. Також кримські татари не можуть реалізувати своє право на самовизначення, так як Крим є багатонаціональною спільнотою, складові якої у різний спосіб та у різний час реалізували своє право на самовизначення.

Список використаних джерел:

1. Курас І.Ф. "Проблема "корінних народів" у політичному дискурсі України" / І.Ф. Курас// Етнополітика: історія і сучасність. Статті, виступи, інтерв'ю 90-их років -К.1999 р.
2. Киценко Д.М. Щодо формулювання дефініції корінного народу у міжнародному та національному праві // Вісник Національного університету внутрішніх справ. Спецвипуск. – Харків, 2001. – С. 228 – 230.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // Міжнародні договори України від 16.12.1966 р., рат. Україною 23.03.1976 р. ст. 1
- 4.. М.О. Баймуратов Міжнародне право. – Х.: «Одіссей», 2002. – С. 81.
5. Конституція України. Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 — 1996 р., № 30,
- 6.Теорія держави і права : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, Ю.А. Ведерніков. -Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-н внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2012.- С. 42.
- 7.Загальної декларації ООН «Про права корінних народів». Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй "Декларація про права корінних народів" 61/295.
8. Загальна декларація ООН "Про права народів"

Николюк Лілія Сергіївна, курсант 2-го курсу ННІ №1 НАВС

Науковий керівник: Тихомиров Д.О. доцент кафедри теорії держави та права НАВС, кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ ІДЕАЛІЗМ ЯК ДЕВІАНТНІСТЬ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ

Однією специфічною формою правової культури є правовий ідеалізм, який полягає в тому, що його носії вважають, що за рахунок права та приписів можна кардинально змінити суспільство та людину. З їхньої точки зору достатньо "написати добрі закони", щоб суспільство змінилось на краще, стало справедливим і безпечним, подолато суспільні "хвороби". Воно є невинуватим і необґрунтоване перебільшення можливостей права .

Правовий ідеалізм фактично ігнорує суспільно-політичні, економічні, релігійні й інші фактори, які впливають (визначають зміст суспільних відносин) – це призводить до того, що "правові ідеалісти", як правило, розчаровуються у праві, у його можливостях. Отже, він може породжувати у суспільстві нігілістичні тенденції ставлення до права та його окремих інститутів.

Це породило у значної частини людей віри в законодавчі, а в більш широкому плані - парламентсько-конституційні шляхи вирішення назрілих проблем, нові прогресивні інститути.

Його позитивною рисою є те, що він підтримує повагу до права та правової системи в цілому. Але ж, основною небезпекою полягає те, що чим більший розрив між очікуваними результатами від реформи та її фактичними результатами, тим з більшою вірогідністю можливе настання правового нігілізму згодом. При надмірному правовому регулюванні утворюються нагромадження юридичних норм, законів, багато з яких практично не застосовується. В результаті – різке зниження рівня керованості і врегульованої соціальної процесу, відсутність елементарного громадського порядку.

Правовий ідеалізм, як і інші форми деформації правосвідомості, призводить до правового безсилля, неефективності правової системи.

Згадаємо, що правова свідомість (правосвідомість) — це особливий вид суспільної свідомості, сукупність різних форм відображення правової дійсності у правових теоріях та концепціях, поглядах, почуттях, уявленнях людей про право, його справедливості, цінності, місце і роль щодо забезпечення свободи особи та інших загальнолюдських цінностей.